

Het Hogeland College

Programma van Toetsing en Afsluiting

2024-2025 HAVO 4

Inleiding

In dit document vind je het Programma van Toetsing en Afsluiting (PTA) 2024-2025. Tezamen met het examenreglement vormt het PTA het spoorboekje voor het schooljaar 2024-2025. In het examenreglement staan de algemene regels met betrekking tot (school)examens, de inhaal/herkansingsregeling en de slaag/zakregeling. Voor alle herkansingen geldt dat de vorm gelijk is aan de oorspronkelijke toets. Voor havo 4 geldt specifiek:

- De leerling van havo 4 heeft recht op in totaal vier herkansingen van toetsen die in het betreffende cursusjaar worden afgenomen. Er zijn herkansingsmomenten na elke lesperiode. De leerling mag alleen toetsen uit de direct voorafgaande periode herkansen, met een maximum van één herkansing per periode.
- Als toetscijfer voor het betreffende schoolexamen geldt het hoogst door de kandidaat behaalde cijfer.
- In het PTA staat aangegeven welke toetsen herkansbaar zijn.

In het PTA staat vermeld in welke periode een onderdeel wordt afgenomen, wat het gewicht is van het onderdeel, de tijdsduur, de wijze van afname, of de toets herkanst mag worden, en een inhoudelijke omschrijving met aangegeven domeinen. Deze domeinen zijn onderverdeeld in twee kleuren. In rood zijn de domeinen aangegeven die verplicht tot het schoolexamen (SE) behoren. In blauw zijn de domeinen aangegeven die niet verplicht tot het SE behoren, maar die wel getoetst worden omdat deze domeinen bijvoorbeeld ook in het CSE worden getoetst. Al deze domeinen zijn terug te vinden in de syllabus van het vak, waar je een uitgebreidere omschrijving kan vinden. Het eindcijfer van het SE wordt bepaald door het gewogen gemiddelde van alle schoolexamenonderdelen, zoals vermeld in het examenreglement.

Bij alle schoolexamens mag je gebruikmaken van alle hulpmiddelen die bij het eindexamen van dat vak ook zijn toegestaan, tenzij anders vermeld.

Eveneens vind je bij een aantal vakken inleverdata. Deze inleverdata zijn deadlines waaraan gehouden moet worden. Mocht een deadline niet gehaald worden dan is de volgende procedure van kracht:

o Als een leerling een deadline mist, is artikel 7 van het examenreglement van kracht.

o Als een docent door omstandigheden een deadline uit het PTA niet haalt, dan overlegt hij /zij dit met de teamleider en eventueel de examensecretaris. In overleg wordt dan een nieuwe planning afgesproken.

o Het schuiven met een deadline voor een hele klas zullen we zo veel mogelijk willen voorkomen, tenzij de planning (wegens omstandigheden) ondoenlijk blijkt. Dit kan alleen in overleg met de examensecretaris geschieden en leerlingen en ouder(s)/verzorgers(s) moeten er mee instemmen.

Mocht je vragen hebben over het PTA, dan kun je contact opnemen met je coach of teamleider.

Wij wensen je een succesvol en plezierig leerjaar toe.

Warffum, 30 september 2024

Algemeen

Bij de zakelijke brief en de leesvaardigheidstoets mag een woordenboek worden gebruikt. Bij de overige toetsen mogen geen hulpmiddelen worden gebruikt.

Schriftelijke examens & PO's

leerjr.	periode	gewicht	duur	type	afname	omschrijving	domeinen	inleverdatum	afnamemoment	herkansb.	cijfer
H4	IV	2	180	SE-toets	Schriftelijk	Gedocumenteerd schrijven: een opstel over een thema dat in twee gelezen boeken terugkomt.	C, E2		TW 4	N	

Algemeen

Bij maatschappijleer komen de volgende vier thema's aan bod: de pluriforme samenleving, de rechtsstaat, de parlementaire democratie en de verzorgingsstaat. Het gemiddelde van maatschappijleer maakt deel uit van het combinatiecijfer.

Schriftelijke examens & PO's

leerjr.	periode	gewicht	duur	type	afname	omschrijving	domeinen	inleverdatum	afnamemoment	herkansb.	cijfer
H4	I	1	n.v.t.	SE-PO	Schriftelijk verslag	Onderzoek en verslag over de praktijk van de pluriforme samenleving; alsmede internationale vergelijking en organisaties.	A1 & A2, E1 & E2	18 oktober 2024		N	
H4	I	1	n.v.t.	SE-PO	Schriftelijk verslag	Onderzoek en verslag over de geschiedenis en grondrechten, van de pluriforme samenleving	A1 & A2, E3 en E4	15 november 2024		N	
H4	II	1	n.v.t.	SE-PO	Schriftelijk verslag	Onderzoek en verslag over het beginsel, praktijk, vrijheidsplichten en rechten van de rechtsstaat; alsmede internationale vergelijking en organisaties.	A1 & A2, B1 t/m B3	17 januari 2025		N	
H4	III	1	n.v.t.	SE-PO	Schriftelijk verslag + presentatie	Onderzoek, verslag en presentatie over de structuur, praktijk, politieke rechten van de parlementaire democratie; alsmede internationale vergelijking en organisaties.	A1 & A2, C1 t/m C3	21 maart 2025		N	
H4	IV	1	n.v.t.	SE-PO	Schriftelijk verslag	Onderzoek en verslag over de geschiedenis, kenmerken, praktijk en sociale rechten en plichten van de verzorgingsstaat; alsmede internationale vergelijking en organisaties.	A1 & A2, D1 t/m D4	30 mei 2025		N	

Algemeen

Voor LO is het mogelijk dat bij uitzondering een onderdeel in een andere periode beoordeeld wordt dan in het PTA beschreven staat. Dit in verband met het weer en/of de zaalindeling. Herkansingen worden afgenomen middels een praktijkafname of een theoretische vervangende opdracht en/of een extra taak tijdens een sportdag.

Handelingsdelen

leerj.	periode	type	afname	omschrijving	domeinen	inleverdatum	beoordeling
H4	I	SE-HD	Praktijk	Atletiek (loop- en/of werpnummer)	A, B, C	20 juni 2025	O/V/G
H4	II	SE-HD	Praktijk	Terugslagspel (volleybal)	A, B, C	20 juni 2025	O/V/G
H4	II	SE-HD	Praktijk	Volleytoernooi	A, B, C	20 juni 2025	O/V/G
H4	II	SE-HD	Praktijk	Fittest	D	20 juni 2025	O/V/G
H4	IV	SE-HD	Praktijk	Slag & loopspel (softbal)	A, B, C	20 juni 2025	O/V/G
H4	IV	SE-HD	Praktijk	Toernooi met keuze uit verschillende sporten	A, B, C	20 juni 2025	O/V/G

Algemeen

--

Schriftelijke examens & PO's

leerjr.	periode	gewicht	duur n.v.t.	type	afname	omschrijving	domijnen	inleverdatum	afnamemoment	herkansb.	cijfer
H4	I	1	n.v.t.	SE-PO	Schriftelijk	Kunsta autobiografie deel 1	A1, A2	23 september 2024		N	
H4	I	1	n.v.t.	SE-PO	Schriftelijk	Fotocollage van de buitenlandse reis waarin een dimensie verbeeld wordt (keuze uit lokaal en globaal of herkenning en vervreemding)	B4, C5	4 november 2024		N	
H4	II	2	n.v.t.	SE-PO	Schriftelijk	Culturele activiteit 1: verslag theater	A1, A2, B3, B4, C5, C6, C7, C8, D9, D10, D11	2 december 2024		N	
H4	II	1	n.v.t.	SE-PO	Schriftelijk	culturele activiteit 2: verslag film	A1, A2, B3, B4, C5, C6, C7, C8, D9, D10, D11	24 januari 2025		N	
H4	III	2	n.v.t.	SE-PO	praktisch (groepsopdracht)	Verbeelding van de gemaakte fotocollage d.m.v. een bedacht scenario, script en storyboard en gemonteerde film, gebruikmakend van de 6 kenmerken van film	C5, C6, D9	17 maart 2025		N	
H4	IV	3	n.v.t.	SE-PO	Schriftelijk (in tweetallen)	Culturele activiteit 3: onderzoek architectuur gebruikmakend van de drie onderzoeksmethodes. Stap 1: onderwerp kiezen aan de hand van 4 zelfbeschreven kenmerken, stap 2: onderzoeksvraag met 3 deelvragen formuleren, stap 3 geschikte onderzoeksmethode(s) kiezen, stap 4 verzamelen van relevante bronnen, stap 5 analyseren van gevonden bronnen, Stap 6: Samenvatting bevindingen en antwoord onderzoeksvragen Stap 8: reflecteren op onderzoeksproces	C5, C6, C7, C8, D9, D10, D11	10 juni 2025		N	

culturele en kunstzinnige vorming HAVO 2023-2026

Algemeen

Dit PTA is van toepassing op leerlingen die in 2023-2024 in havo 4 CKV volgden, gedoubleerd hebben en in 2024-2025 daarom opnieuw CKV volgen. Indien zij namelijk in het eerste jaar afgerond een 7 of hoger op het gewogen gemiddelde van de examenonderdelen CKV stonden, geldt dat zij kunnen starten met onderdelen van CKV van het vijfde leerjaar. De afgeronde onderdelen uit havo 4 blijven zodoende meetellen voor het eindcijfer CKV.

Schriftelijke examens & PO's

leerj.	periode	gewicht	duur	type	afname	omschrijving	domeinen	inleverdatum	afnamemoment	herkansb.	cijfer
H4	I	1	n.v.t.	SE-PO	Schriftelijk	culturele activiteit 1: verslag dans	A1, A2, B3, C5, C6, C7, C8, D9, D10, D11	13 oktober 2024		N	
H4	II	2	n.v.t.	SE-PO	Schriftelijk	Culturele activiteit 2: verslag theater gebruikmakend van een dimensie (keuze uit: amusement en engagement of lokaal en globaal)	A1, A2, B3, B4, C5, C6, C7, C8, D9, D10, D11	8 december 2024		N	
H4	II	1	n.v.t.	SE-PO	Schriftelijk	culturele activiteit 3: verslag film gebruikmakend van een dimensie (keuze uit: feit en fictie of schoonheid en lelijkheid)	A1, A2, B3, B4, C5, C6, C7, C8, D9, D10, D11	12 januari 2025		N	
H4	III	2	n.v.t.	SE-PO	praktisch (groepsopdracht)	Verbeelding van de gemaakte fotocollage d.m.v. een bedacht scenario, script en storyboard en gemonteerde film, gebruikmakend van de 6 kenmerken van film	C5, C6, D9	22 maart 2025		N	
H4	IV	3	n.v.t.	SE-PO	Schriftelijk (in tweetallen)	Onderzoek naar zelfgekozen discipline d.m.v. toepassing van 1 van de overige 10 dimensies en gebruikmakend van de drie onderzoeksmethodes. Stap 1: Onderwerp kiezen Stap 2: Onderzoeksvraag met deelvragen formuleren Stap 3: Geschiede onderzoeksmethode kiezen Stap 4: verzamelen van relevante bronnen Stap 5: Analyseren van gevonden bronnen Stap 6: Samenvatting bevindingen en antwoord onderzoeksvragen Stap 8: reflecteren op onderzoeksproces	C5, C6, C7, C8, D9, D10, D11	12 juni 2025		N	

Handelingsdelen

leerj.	periode	type	afname	omschrijving	domeinen	inleverdatum	beoordeling
H4	I	SE-HD	Schriftelijk	Kunstaautobiografie deel 1	A1, A2	15 september 2024	
H4	I	SE-HD	Activiteit	Fotocollage van de buitenlandse reis waarin een dimensie verbeeld wordt (keuze uit lokaal en globaal of herkenning en vervreemding)	B4, C5	3 november 2024	

Algemeen

Bij alle toetsen mogen de standaardhulpmiddelen worden gebruikt.

Schriftelijke examens & PO's

leerj.	periode	gewicht	duur	type	afname	omschrijving	domeinen	inleverdatum	afnamemoment	herkansb.	cijfer
H4	I	1	60	SE-toets	Schriftelijk	SE: Discrete wiskunde (H2), met VWO 4	C1, C3		TW1		
H4	II	1	45	SE-toets	Schriftelijk	SE: Meetkundige plaatsen (H9), met VWO 4	D1				
H4	II	1	60	SE-toets	Schriftelijk	SE: Discrete dynamische modellen (H8), met VWO 4	C1, C3		TW2		
H4	III	1	60	SE-toets	Schriftelijk	SE: Combinatoriek (H1)	B2		TW3		
H4	IV	1	45	SE-toets	Schriftelijk	SE: Vectormeetkunde (H6)	C4				
H4	IV	1	60	SE-toets	Schriftelijk	SE: Kansrekening (H3)	B3		TW4		

Algemeen

Bij alle toetsen en schoolexamens gebruik je het boekje BINAS. Dit boekje moet je altijd zelf meenemen, evenals een gewone rekenmachine

Schriftelijke examens & PO's

leerj.	periode	gewicht	duur	type	afname	omschrijving	domeinen	inleverdatum	afnamemoment	herkansb.	cijfer
H4	I	3	135	SE-PO	Praktisch	Technisch ontwerpen (H7)	I3		week 38	N	
H4	IV	2	90	SE-PO	Praktisch	Technische automatisering (Keuzekatern 2)	G2		week 23	N	

Algemeen

Bij alle toetsen en schooexamens gebruik je het boekje BINAS. Dit boekje moet je altijd zelf meenemen. Bij alle toetsen mag je gebruik maken van een niet-grafische rekenmachine.
De domeinen A1 t/m A11 kunnen in alle SE's getoetst worden.

Schriftelijke examens & PO's

leerj.	periode	gewicht	duur	type	afname	omschrijving	domeinen	inleverdatum	afnamemoment	herkansb.	cijfer
H4	IV	2	90	SE-toets	Schriftelijk	Gedrag, Soorten en Relaties, en Ecosystemen en Evenwicht (H1, H7, H8)	B8, C3, D2, D4, F3		TW 4	J	

Algemeen

Voor het vak NLT zijn verschillende vakexcursies. Als je kiest voor dit Praktische vak, kies je voor excursies. De excursies zijn dus verplicht.
 Bij de toetsen mogen de standaard hulpmiddelen worden gebruikt, zoals toegestaan bij biologie, scheikunde en natuurkunde. Dat betekent dat onder meer een Binas en een niet-grafische rekenmachine toegestaan zijn.
 Domein A (vaardigheden) kan in alle SE's getoetst worden.

Schriftelijke examens & PO's

leerj.	periode	gewicht	duur	type	afname	omschrijving	domeinen	inleverdatum	afnamemoment	herkansb.	cijfer
H4	II	3	60	SE-toets	Schriftelijk	De reis van de Beagle	B1, B2, E2		TW 2	N	
H4	III	3	n.v.t.	SE-PO	Schriftelijk	Bouwen op bewegende bodem	B1, B2, C, D, E1	28 maart 2025		N	
H4	IV	3	n.v.t.	SE-PO	Schriftelijk	Sportprestaties	B1, B2, D, E1	20 juni 2025		N	

geschiedenis HAVO 2024-2026

Algemeen

*De kleur rood bevat domeinen die **verplicht** tot het Schoolexamen behoren; de kleur blauw die **niet verplicht** tot het Schoolexamen behoren
 *De vaardigheidsonderdelen uit Domein **A1 t/m A7** kunnen in alle verschillende schriftelijke SE-onderdelen aan bod komen

Bij het vak geschiedenis worden de volgende historische contexten gehanteerd:

- I. Het Britse Rijk: 1650-1900
- II. Duitsland in Europa: 1918-1991
- III. Het moderne Nederland: 1948-2008

De volgende thema's komen zoveel mogelijk bij elk onderwerp aan bod:

- A. Sociale mobiliteit
- B. Groningen (eigen leefomgeving)
- C. Rechtsstaat

Kenmerkende aspecten van alle onderwerpen worden getoetst op het eindexamen. Ze kunnen in elke toets teruggevraagd worden.

Schriftelijke examens & PO's

leerjr.	periode	gewicht	duur	type	afname	omschrijving	domeinen	inleverdatum	afnamemoment	herkansb.	cijfer
H4	II	3	90	SE-toets	schriftelijk	TV 1 t/m 4 - Inhoud Kenmerkende Aspecten 1 t/m 17	B8: Tijdvak 1 t/m 4		TW 2	J	
H4	IV	3	90	SE-toets	schriftelijk	TV 5 t/m 8 - direct en indirect toepassen van Kenmerkende Aspecten 18 t/m 36 Waarbij er ook wordt ingegaan op de Verlichting, de democratische revoluties en de ontwikkeling van de parlementaire democratie in Nederland	B8: Tijdvak 5 t/m 8 C9: Verlichtingsdenken en democratisering D10: Rechtsstaat + parlementaire democratie		TW 4	J	

Algemeen

De subdomeinen A1 t/m A4 (vaardigheden) kunnen bij elk SE-onderdeel getoetst worden. Bij toetsen mogen uitsluitend de standaard hulpmiddelen worden gebruikt.

Schriftelijke examens & PO's

leerj.	periode	gewicht	duur	type	afname	omschrijving	domeinen	inleverdatum	afnamemoment	herkansb.	cijfer
H4	IV	4	90	SE-toets	Schriftelijk	Werk en werkloosheid H2 t/m H4 + Jong en Oud H1 t/m H8 herhaling. WW: vraag en aanbod op de arbeidsmarkt, de invloed van arbeidsmarktinstuties, werkloosheid. JO: Ruilen over de tijd, pensioenen, risico en verzekeren, speltheorie, ongelijkheid en herverdeling.	A5, D9, E1 - E3, F1 - F2, G1 - G3, H3-H4, J, K		TW 4	J	

--

Schriftelijke examens & PO's

leerlr.	periode	gewicht	duur	type	afname	omschrijving	domeinen	inleverdatum	afnamemoment	herkansb.	cijfer
H4	I	2	n.v.t.	SE-PO	Schriftelijk	Werkproces tekenen naar waarneming	B	18 oktober 2024		N	
H4	I	1	n.v.t.	SE-PO	Schriftelijk	Werkproces schetsboek 1: 20 tekeningen naar waarneming van ruimtelijke vormen	B	18 november 2024		N	
H4	II	2	n.v.t.	SE-PO	presentatie	Werkproces boetseren naar waarneming	B	13 december 2024		N	
H4	II	1	n.v.t.	SE-PO	Schriftelijk	Werkproces schetsboek 2: 20 tekeningen naar waarneming van organische vormen, met beelddaspect plasticiteit en schaduwwerking	B	3 februari 2025		N	
H4	II	2	n.v.t.	SE-PO	Schriftelijk	Werkstuk + werkproces schilderen	A2, B	7 maart 2025		N	
H4	III	1	n.v.t.	SE-PO	Schriftelijk	Werkproces schetsboek 3: verbeeldingen van eigen ideeën samenhangend met het thema van de 2D-3D opdracht met beelddaspect kleurgebruik en ruimtesuggestie (10 pagina's)	B	14 april 2025		N	
H4	III	3	n.v.t.	SE-PO	presentatie	Werkstuk + werkproces 2 of 3D thema-opdracht	A2, A3, B	6 juni 2025		N	
H4	IV	1	n.v.t.	SE-PO	Schriftelijk	Werkproces schetsboek 4: verbeeldingen van ontmoeting, samenkomst, grens en scheiding waarin de beelddaspecten duidelijk worden (10 pagina's)	B	13 juni 2025		N	
H4	IV	2	n.v.t.	SE-PO	presentatie	Werkstuk + werkproces Project 'De Langste Dag'	B	week 26		N	

Algemeen

--

Schriftelijke examens & PO's

leerj.	periode	gewicht	duur	type	afname	omschrijving	domeinen	inleverdatum	afnamemoment	herkansb.	cijfer
H4	I	1	n.v.t.	SE-PO	presentatie	Bandtoets 1 (individuele beoordeling) Popmuziek 20ste en 21ste eeuw	A3, B1, B2		Tijdens p1	N	
H4	I	2	n.v.t.	SE-PO	Mondeling	Solfege/koor + Algemene Muziek leer	A1, B1		Tijdens p1	N	
H4	II	2	n.v.t.	SE-PO	presentatie	Bandtoets 2 (individuele beoordeling) Popmuziek 20ste en 21ste eeuw	A2, A3, B1, B2		Tijdens p1	N	
H4	II	2	n.v.t.	SE-PO	presentatie	Bandtoets 3 (individuele beoordeling) Popmuziek 20ste en 21ste eeuw	A1, B1, B2		Tijdens p2	N	
H4	III	2	n.v.t.	SE-PO	Presentatie	Bandtoets 4 (individuele beoordeling) Popmuziek 20ste en 21ste eeuw	A2, A3, B1, B2		Tijdens p3	N	
H4	III	3	n.v.t.	SE-PO	Presentatie	Bandpresentatie 5 nummers + koorstuk Popmuziek 20ste en 21ste eeuw	A2, A3, B1, B2		Tijdens p3	N	
H4	IV	4	n.v.t.	SE-PO	Presentatie	Praktijkexamen	B1		Tijdens p4	N	
H4	IV	4	n.v.t.	SE-PO	Presentatie	De langste dag/Noordpolderzijk	B1, B2		Tijdens p4	N	

Algemeen

Domein B zit in alle drie de examens

Schriftelijke examens & PO's

leerjr.	periode	gewicht	duur	type	afname	omschrijving	domeinen	inleverdatum	afnamemoment	herkansb.	cijfer
H4	II	2	n.v.t.	SE-PO	presentatie	Improvisatie: De vloer op (sociale maatschappelijke vraagstukken geïmproviseerd in spel)	A1		27 november 2024	N	
H4	III	2	n.v.t.	SE-PO	presentatie	Wereldtheater (fysiek en verbaal)	A			N	
H4	IV	4	n.v.t.	SE-PO	presentatie	Scholenfestival	A1, A3		28 mei 2025	N	

LOB (Loopbaanoriëntatie en -begeleiding) HAVO 2024-2026

Algemeen

De studiecoach begeleidt het keuzeproces van de leerlingen in de eerste lijn. De decaan ondersteunt daarbij in tweede lijn. Om de leerlingen verder te ondersteunen in hun keuzeproces worden verschillende activiteiten georganiseerd. Leerlingen worden geacht ook zelf activiteiten te plannen. Er wordt gewerkt met de methode 'Droomloopbaan' waarin leerlingen verslag doen van hun activiteiten en een persoonlijk portfolio opbouwen. Als een leerling niet aanwezig kan zijn bij de LOB-middag of de Hanze Xperience van de Hanze Hogeschool, dan moet er een vervangende opdracht worden ingeleverd. De leerling onderneemt dan een extra zelfgeregelde activiteit.

Handelingsdelen

leerjr.	periode	type	afname	omschrijving	domenien	inleverdatum	beoordeling
H4	IV	SE-HD	Schriftelijk	Minimaal drie eigen LOB-activiteiten ondernomen en vastgelegd in Magister. Daarnaast gaan we met de leerlingen uit havo 4 naar de Hanze Experience en naar de LOB-middag op school.	F	13 juni 2025	J / N
H4	IV	SE-HD	Schriftelijk	Je hebt het programma voor klas vier afgerond. Dit houdt in dat je de studiekeuzetest invult, de persoonlijkheidsmeter invult, je cv en portfolio hebt aangemaakt en bijgewerkt en dat je de ondernomen activiteiten vastlegt in Magister.	F	13 juni 2025	J / N